

HUP

Hrvatska udruga poslodavaca

Izazovi uspostave ugovora o javnim uslugama za županijski linijski prijevoz – perspektiva prijevoznika

mr.sc. Hrvoje Meštrović, dipl.ing

Predsjednik Koordinacije unutarnjeg javnog linijskog cestovnog prijevoza putnika pri HUP-u

Direktor, Meštrović-prijevoz d.o.o.

(Varaždin, 30.6.2022.)

HUP

Hrvatska udruga poslodavaca

Problemi

- Padaju:
 - Sve manji broj stanovnika u ruralnim područjima (zadnji popis stanovništva)
 - Značajno manji broj putnika nego prije pandemije COVID-19
 - Prihodi od karata
- Rastu:
 - Cijena goriva
 - Cijena rada
 - Cijena održavanja vozila
 - Obnova voznog parka
- Model dozvola je zastario prije 20 godina:
 - U susjednoj Sloveniji 2004. je napušten i uveden model JU
 - U Austriji skoro 50 godina
 - U cijeloj EU postoji – ali ne u cijeloj HR (gradovi i željeznica)

HUP

Hrvatska udruuga poslodavaca

Posljedice

- Ruralna područja ostaju izolirana i dodatno se povećava iseljavanje
- Velika ovisnost o osobnom prijevozu, poskupljuje cijenu rada
- Cijena prijevoza je previsoka za građane
- Premali je broj polazaka i još se smanjuje
- Vozila nisu atraktivna i prilagođena putnicima (niskopodni, rampe za invalide, info ekrani...)
- Ne postoji integracija sa željeznicom
- Sve veća razlika između gradova i ruralnih područja
- Negativan utjecaj na ekologiju i održivost
- Gubimo radna mjesta u javnom prijevozu

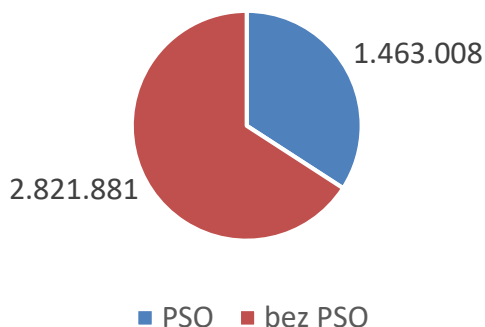
HUP

Hrvatska udruga poslodavaca

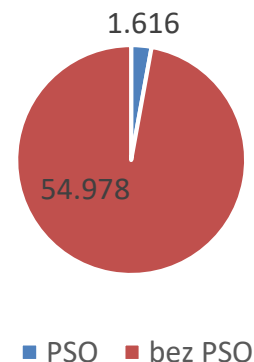
Županijski i međuzupanijski prijevoz do 100 km (područje primjene PSO ugovora)

- Pravni okvir EU i Hrvatske traži sklapanje ugovora o javnim uslugama (PSO)
- Pokrivenost PSO ugovorima autobusnog prijevoza je neravnomjerno raspodijeljena:

Broj stanovnika RH

Površina RH u km2

- 80% županijskog prijevoza obavljaju privatni prijevoznici, bez PSO ugovora
- zapošljavaju više od 6.000 radnika
- Prije COVID-19 krize dnevno su prevozili više od 200.000 putnika

HUP

Hrvatska udruga poslodavaca

Uvođenje JU u ZGŽ i KKŽ, perspektiva prijevoznika

- Ugovori sklopljeni temeljem Uredbe EU 1370/2007 članak 5. stavak 5.:
 - U slučaju prekida usluga ili neposrednog rizika nastanka takve situacije, nadležno tijelo može poduzeti izvanrednu mjeru. Ova izvanredna mjera može imati oblik izravnog sklapanja, službenog sporazuma o produljenju ugovora o javnim uslugama ili zahtjeva za ispunjavanje određenih obveza obavljanja javnih usluga. Operater javne usluge ima pravo žalbe na odluku kojom se nameće ispunjavanje obveza obavljanja određenih javnih usluga. Sklapanje ili produljenje ugovora o javnim uslugama izvanrednom mjerom odnosno nametanje takvog ugovora ne smije biti dulje od dvije godine.
- Obveza vođenja odvojenog računovodstva po projektnim/profitnim centrima, sukladno samom Uredbi EU 1370/2007 članak 6 stavak 1.:
 - Sve naknade vezane uz opća pravila ili uz Ugovor o javnim uslugama trebaju biti u skladu s odredbama iz članka 4., bez obzira na to kako je ugovor dodijeljen. Sve naknade, bilo koje prirode, vezane uz ugovore o javnim uslugama koji su sklopljeni izravno u skladu s člankom 5. stavcima 2., 4., 5. ili 6., odnosno vezane uz opća pravila, također trebaju biti u skladu s odredbama utvrđenim u Prilogu.
 - Ovo prema Članku 4. uključuje:
 - “jasno određuju obveze obavljanja javnih usluga kojih se operater javnih usluga treba pridržavati, kao i dotično zemljopisno područje”
 - “na način koji onemogućuje prekomjernu naknadu. U slučaju ugovora o javnim uslugama dodijeljenim u skladu s člankom 5. stavcima 2., 4., 5. i 6., ovi se parametri utvrđuju tako da plaćanje naknade ne smije premašiti iznos potreban za pokrivanje neto financijskog učinka troškova koji su nastali i prihoda koji su ostvareni ispunjavanjem obveza obavljanja javnih usluga, uzimajući u obzir odnosni prihod zadržan kod operatera javnih usluga i njegovu razumnu dobit;”
- Financiranje 75% troškova JU osigurano u državnom proračunu odlukom Vlade RH
- Cijena km JU se kreće oko 12,5 kn/km, kod javnih prijevoznika ovo je preko 17kn/km, tj. 36% više, potrebno je izjednačiti cijenu javnih i privatnih operatera, te uvest kontrolu javnih operatera da ne utječu na tržišnu utakmicu u ostalim prijevozima

HUP

Hrvatska udruga poslodavaca

Usporedba županije s JU i bez JU

- Putnici imaju nižu cijenu karte (veći broj putnika po nižoj cijeni, daje veći učinak od manjeg broja putnika po višoj cijeni)
- Osigurano pokrivanje troškova
- Nema ekstra dobiti niti "profitera"
- Povećane plaće radnika i njihova radna prava
- Sigurnost i stabilnost sustava javnog prijevoza
- Trend povećanja broj putnika
- Županija upravlja sustavom i može kreirati vlastitu mrežu prema potrebama putnika
- Moguće uvesti npr. 70 kn mjesečnu kartu
- Građani su zadovoljni
- Karta iznimno skupa (često preko 1000 kn mjesečno)
- Nepokrivanje troškova – za neke
- Ekstremna dobit – za druge, neki imaju preko 20kn/km prihoda
- Odlazak radnika
- Sustav je ugrožen, svaki dan se može zaustaviti ili otkazati
- Trend pada broj putnika
- Županija ne upravlja sustavom
- Nije moguće uvesti 70 kn mjesečnu kartu
- Građani su nezadovoljni

HUP

Hrvatska udruga poslodavaca

Što to znači već sutra - 1.7.2022.?

Prijevoznik koji prevozi u županiji gdje nema JU:

- Prihod od prodanih karata ne pokrivaju troškove goriva za vrijeme ljetnih mjeseci
- Treba platiti radnike, dobavljače, poreze, trošarine...
- Nema više potpora za očuvanje radnih mjesta

Posljedica:

- Prijevoznik smanjuje polaske, ili ih čak sve ukida
- Čeka jesen da vozi samo srednje škole
- Kada se građani odsele (jer nije dovoljno samo školski prijevoz), neće biti niti tog prijevoza
- Prijevoznik odustaje od tog posla i traži posao u drugim granama prijevoza
- Županije ostaju bez građana u ruralnim područjima – neravnomjeran razvoj
- Nastaju “otoci” na kopnu

HUP

Hrvatska udruga poslodavaca

Koje je rješenje?

1. Odmah pokrenut postupke prema EU Uredbi Članak 5., te pripadajućim hrvatskim propisima (Zakon, Pravilnik, Uredba, Odluke...), što uključuje konkurentno nadmetanje za veće operatere (čl. 5.st.3.) i direktno sklapanje ugovora za unutarnje i male operatere (čl 5.st.2 i st.4.)
2. Dok se ne provedu ti postupci, aktivirati Članak 5. stavak 5. da ne dođe do daljnje degradacije usluge građanima tj. sklopiti Ugovore o JU do provedbe postupka iz prethodne točke, u županijama gdje su linije nerentabilne i postoji rizik od prestanke usluge
3. Ne čekat da sutra netko drugi to riješi, naši građani nisu tuđi, naši putnici nisu stranci, a naša zemlja treba nas da brinemo o njoj

Što je na raspolaganju:

- Podrška pravne službe HUP-a – već je izrađeno argumentirano mišljenje za sve gore navedeno, od relevantnih pravnih stručnjaka
- Budžet u MMPI
- Spremnost prijevoznika na suradnju

HUP

Hrvatska udruga poslodavaca

Hrvatska udruga poslodavaca – Udruga prometa

Kontakt:

Hrvoje Meštrović, predsjednik Koordinacije pri HUP UP

hrvoje.mestrovic@mpz.hr

Ana Falak, direktorica

E-mail: ana.falak@hup.hr

Tel: 01 /4897 571